

Posudek

disertační práce

Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích (Řeholní kanovníci)

**(Ústav dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty Univerzity
Karlovy v Praze, 2010, 181 s.)**

PhDr. Milan Buben předložil jako svou disertační práci monografii encyklopedického charakteru, což nebývá častým zvykem. Jako disertační práce bývá zpravidla předkládána monotematická práce, zaměřená spíše analyticky nebo deskriptivně, soustředěná kolem jednoho užšího problému. Encyklopedicky zpracovávané téma, byť vymezené v tomto případě jednou z forem řeholního života, je výjimkou především z toho důvodu, že předpokládá značné předběžné znalosti a schopnost jasného, pregnantního a „úsporného“ formulování samotného textu. Tyto požadavky samy o sobě jsou náročným požadavkem, který ne každý dokáže splnit. Znamená to soustředit velké množství informací, příslušně je strukturovat a i pro běžného čtenáře je sdělit jazykově a stylisticky odpovídající formou. Za zdánlivě „jednoduchým“ textem se tak skrývá za ním ukryté předchozí „stavy rukopisu“ (R. Barthés), které nemusí mít ani konkrétní textovou podobu. V tomto zorném úhlu předložená práce splňuje požadavek svébytného vlastního výzkumu, zařaditelného do zprostředkujících forem vědecké práce (s jistou nepřesností zařaditelné zřejmě do sféry tzv. třetí vědy – Brockmann). Ostatně slovníky či encyklopedie jsou v dnešní vědecké kultuře sociokulturně významnou položkou, umožňující rychlou a snadnou orientaci v mnohdy složité a nepřehledné informační bázi. V této souvislosti je pak třeba připomenout, že předložená práce je součástí obsáhlého autorova projektu, publikovaného v nakladatelství Libri Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích (dosud tři díly v pěti svazcích).

Jistěže je v takovémto případě nebezpečí sdílených mýtů a omylů, popřípadě přímo produkce takovýchto „dezinformací“ (viz Wikipedie), tu však může (musí) eliminovat verifikace údajů, jež jsou v daném textu použity. Ne vždy je nutné či přímo potřebné se uchýlit k prvotním informačním zdrojům – pramenům, ale je možné použít zdrojů sekundárních. I k tomu byl nucen se uchýlit i autor předložené disertační práce. Nicméně jeho údaje

jsou vysoce spolehlivé a jeho Encyklopedie tak představuje cenný syntetizující přehled věnovaný významné části českých náboženských a církevních dějin, což byla v minulých desetiletích zanedbávaná enkláva českých dějin. Nyní „doháníme“, co jsme zanedbali. Po takovéto knize sáhnou nejen historici,

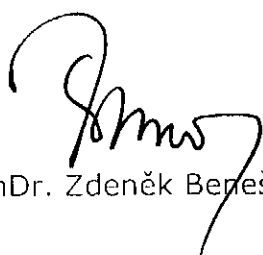
vlastivědní pracovníci, ale i nejširší kulturní veřejnost, jak dosvědčuje nutnost dotisku některých svazků Encyklopedie.

Ocenit je třeba zejména z tohoto ohledu jasná, přehledná struktura jednotlivých kapitol (hesel), jdoucí od celkové charakteristiky řádu, jeho organizace a vnitřní struktury, dějin řádu, světců z nich vzešlých, papežů, jež byli jejich členy a končící přehlednými dějinami řádu či kongregace v českých zemích, jsoucími přes dějiny jednotlivých sídel až k informacím o významných členech řádů v českých zemích a jejich podílu na českých dějinách a ke zhodnocení jejich dějinného a kulturního přínosu pro „naše“ dějiny. Jazyk kapitol je úsporný, čímž získává na zřetelnosti a jasnosti sdělovaných informací – pro encyklopedii je to jednoznačností. Přitom neztrácí literární kvality a neupadá do „klipovité“ struktury s níž se v některých „moderních“ slovnících a encyklopediích setkáváme.

Hesla obsahují na svém konci i odkazy na prameny a literaturu, jež jsou také koncipovány encyklopedicky úsporným způsobem, přičemž díky celkovému seznamu literatury na konci svazku jsou snadno identifikovatelné.

Osobně bych sice přivítal, kdyby disertace – rozumějme ve své předložené rukopisné formě, nikoli už v samotném tisku, kde by naopak narušovala celkovou koncepci Encyklopedie – obsahovala i syntetizující kapitolu o významu encyklopedického zpracování dějin kongregací a řádů u nás, o stavu zpracování této problematiky v zahraničí, na co tedy Bubnova práce navazuje, čím se odlišuje či naopak v čem je shodná atd. Nicméně lze tuto připomínku vyslovit i jako podnět k diskusi při obhajobě disertační práce.

Monografii Milana Bubna Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích, díl Řeholní kanovníci, vzhledem k uvedených přednostem k obhajobě doporučuji.

prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.

V Praze dne 21. února 2011